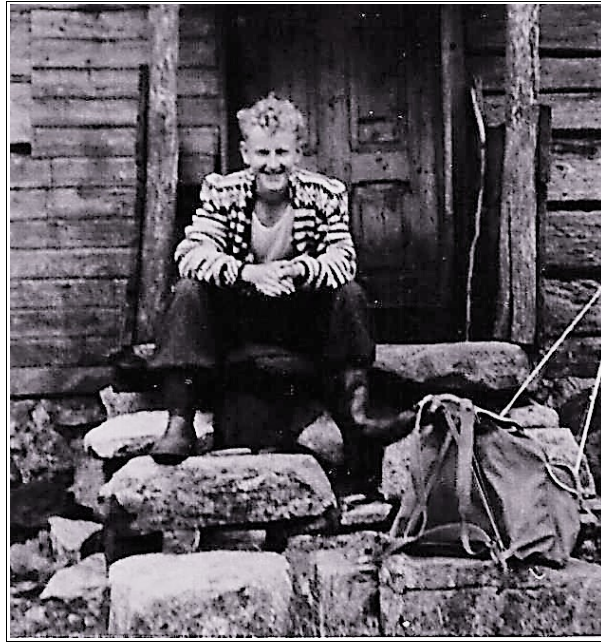


Han falt i FN sin tjeneste

Det er nå 60 år siden
Annbjørn Ingolf Gjedrem falt som
første nordmann i sin
tjeneste i Gaza.



Annbjørn på hustrappa på Grøtteland



*Familien: 1. rekke f.v.: Albert (far), Ingrid, Magnus, Annbjørn, Ingeborg (mor).
2. rekke f.v.: Gjertrud, Astrid, Wilhelm, Bergljot.*

Militærtjenesten



Annbjørn reiste i militærtjeneste i januar 1957 sammen med Johan Bjerkreim og Magne Vinningland herifra bygda. Her skriv han brev til sine foreldre at han er kommen vel fram.

Annbjørn hadde sine planer klar, han skulle overta gården hjemme. Han var interesse i det som hadde med jord- og husdyrbruk å gjøre, og snakket ofte om dette blant sine lagkamerater. Men slik skulle det altså ikke bli.

TIL FN-TJENESTE I GAZA



Øvelser på Heistasmoen som forberedelse til FN-tjenesten.



Da krigen startet i 1956, var Gazastripen en del av Egypt som hadde overtatt området etter våpenhvileavtalen fra januar 1949. Etter angrepet i oktober 1956 hadde Israel okkupert området og innsatt en egen sivil administrasjon. Denne måtte sammen med de israelske styrkene, trekke seg ut igjen da UNIF (FN-styrker) besatte området 6-7 mars 1957.

Den gang var befolkningen ca. 300 000 hvorav 220 000 var palestinske flyktninger som levde i åtte store flyktningleirer.

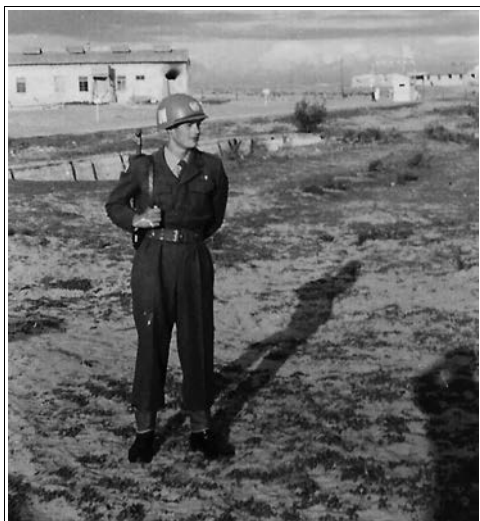
I 2007 var det ca 1 300 000 innbyggere hvorav 900 000 som har status som palestinske flyktninger. Området er ca 40 km langt med bredde 8-10 km, og er dermed et av verdens tettest befolkede steder, og med arbeidsledighet over 60%. Frem til 2006 hadde Israel ødelagt og revet ca 2500 sivile hus på Gaza, hvorav 2/3 lå i tettstedet Rafah hvor Annbjørn tjenestegjorde i 1957.

KART OVER GAZASTRIPEN



Hovedkvartere til UNEF (FN-styrkene) var utenfor Gaza by, i den nordlige del av Gazastripa, og så hadde de et depo i Rafah, helt ved grensa mellom Egypt og den Israel okkuperte Gazastripa. Dit vart Magne Vinningland og Annbjørn Gjedrem sendt for en måneds oppdrag i vaktjenesten. De skulle begge delta i vaktholdet langs denne grenselinjen.

FN-tjenesten



*Magne Vinningland og brakkeleiren i Rafah like ved grensa til Egypt.
Husene var oppbygget med enkle betongvegger og blikktak over.
Dette var bygninger som stod etter at engelskmennene hadde vært der.*

Magne Vinningland forteller om hvordan de hadde det i denne tjenesten: Han tjenestegjorde som menig soldat, og hadde tjeneste en måned i Rafah hvor hoveddepoet var. Her var han sammen med Annbjørn Gjedrem som også var soldat. Og bodde på firemannsrom i brakker som vist på bildet ovenfor. Johan Bjerkreim var ikke med i denne troppa.

De betjente 15 vaktposter utenfor dette området, og ble kjørt ut til disse med lastebil. Vaktpostene var langs grenselinjen som de skulle overvåke. Her var det satt opp små hus som de holdt til i. Vakttjenesten varte 2 timer om gangen.

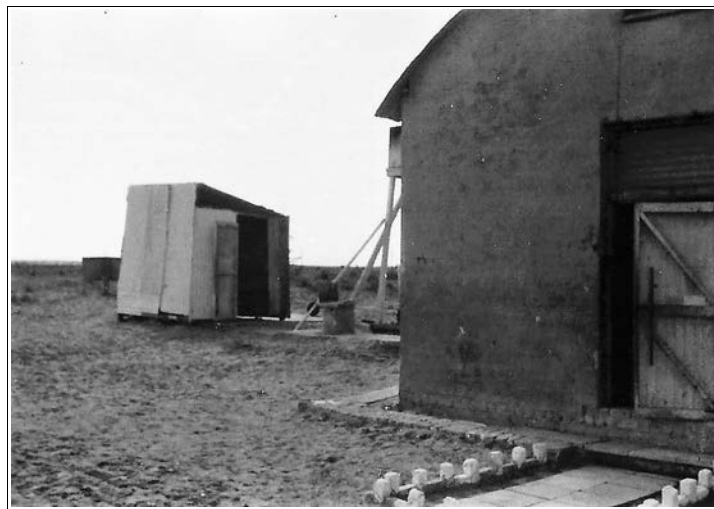


*På fritida kunne de ta seg en dukkert i Middelhavet.
Her sitter Annbjørn på stranda.*

Drapet på Annbjørn

Magne Vinningland var på vakt på en av utpostene når drapet skjedde. Han forstod at noe alvorlig hadde hent, for det drog svært ut med vaktskiftet. Men straks han var tilbake vart han kjent med hendelsen. Selve hendelsen skjedde om kvelden og Annbjørn lå helt alene på rommet. Det var slik at når alle vaktene var ute på sine poster, så var det utplassert kun en vakt i selve leiren som passet på at ingen trengte inn på leirområdet. Leiren hadde ingen inngjerding omkring, kun et enkelt trådgjerde som markerte leirens yttergrenser.

Annbjørn lå og sov i brakka da en araber kom inn og tok sekken og geværet hans som stod på rommet. Samme tid våknet Annbjørn og satte etter ham. Araberen hadde stoppet utenfor ytterdøra, hadde geværet med den påsatte bajonett i handa og stakk Annbjørn i siden og punkterte lungene.



*Rett utenfor denne inngangsdøra skjedde drapet.
I bakgrunnen toalett og vaskeklassen.*

Det vart et sjokk for alle, både offiserer og soldater, og livet til Annbjørn stod ikke til å kunne reddes. Han døde 15. desember 1957, som først norske soldat i Gaza, bare 20 år gammel. Neste soldat som vart drept, var Sigbjørn Espedal, Stavanger som vart truffet av lynnedslag. Dette skjedde kun 20 dager deretter.

Kista var av sinkmetall og helloddet. Magne Vinningland var med og kjørte kista til flyplassen. Hverken Magne eller Johan Bjerkreim var med i begravelsen heime i Bjerkreim. Begge kom heim i april 1958.

Feltprest Jan Hallingskog holdt en minnetale i Rafah ved høytideligheten før båren vart frakta ut til flyplassen. På flyplassen vart båren brakt ombord under militær honnør. Minnetalen vart deretter sendt heim til familien. Den omfattet disse 6 punkter: 1) Salmen: «Velt alle dine veier» 2) Talen 3) Bønn ved Fadervår 4) Velsignelsen 5) Salmen: «Alltid freidig når du går» 6) Båren føres ut. – slik vart avskjeden fra de norske i Gaza.

Båren ble sendt med transportfly til Sola og der møtt med full militær honnør og ble fraktet videre til Bjerkreim. Under begravelsen der var det likedan full militær honnør med soldater som stod langs vegen, fra porten og til kirkedøra. Og så var det strødd granbar hele vegen fra porten til kirketrappa. Det vart en gripende høytidelighet for alle.

KONDOLANSER

Telegram fra Kongen



TELEGRAF VERKET

TELEGRAM *Oslo* NR. *03027528* ORD. *23/12* 1952 KL. *2/35* SIGN.....

L. 20 Gårdbrukar *Albert Gjedrem*
Bjerkreim

Hans Majestet Kongen har bedt
sjefin for heren a° gi uttryk
for H. M. Kongen varme deltagelse
i anledning av sønnen soldat
Annbjörn Gjedrem bortgang.

Printet i Helsing, 1943
Motto: "Aas og Minnes"

Grøndahl & Søn, Oslo LX.20

Hilsning fra Hærsjefen



OSLO 17 desember 1957

Sjefen for Hæren

Herr Albert B. GJEDREM og frue,
Bjerkreim,
Egersund.

Må jeg få lov til på denne måte å uttrykke min dype medfølelse i anledning tapet av Deres sønn Anbjörn Ingolf. Han tilhørte våre FN-styrker som er på vakt for å opprettholde freden. Vakrere oppgave kan vel ingen ønske seg, og Deres sønn falt på sin post i troskap mot det oppdrag som var pålagt ham som et ledd i kampen for freden.

Jens
Björn Christophersen
Björn CHRISTOPHERSEN
Generalløytnant

Og så kom det hilsning fra biskop Karl Marthinussen i Stavanger, fra regimentsjefen A. Breilid med flere. Dette var trøst i en sorgens dag for familien, venner og jamvel hele bygda var berørt av denne hendelsen i fredens tjeneste.

Året ett sørget familien for at det vart plantet en skoglund på Gjedrem, på deres eiendom som et minne om hendelsen.

På kirkegården vart det satt opp en stor og særpreget gravstøtte, og i 1993 ble det laget en park på Vikeså, for norske FN-soldater som har gitt sitt liv i tjenesten. Slik blir vi minnet om deres innsats for freden.

BÅREN ANKOMMER SOLA FLYPALASS



Begravelsen



Begravelsefølget på vei inn fra kirkeporten.



Krans og tale fra de militære.



På veg til gravstedet, med prest Carl Johan Uhl og klokker Klaus G.M. Bjerkreim i døråpningen.

Minnestøtta på kirkegården



Det ble foretatt en kameratinnsamling blant DANOR-bataljonen III i Gaza. Det kom inn Nkr. 3.385,- fra norske og danske soldater og deres offiserer. Beløpet vart oversendt lensmann Kjetil Gjedrem i Bjerkreim, som tok vare på beløpet og fikk oppsatt støtten som står her i dag.

Minnelunden på Gjedrem



Minnelunden er hele Risholmen som ligger uti Bjerkreimselva like nedenfor Gjedrem. Dette var et familie initiativ; Annbjørn hadde nemlig planlagt å få denne holmen beplantet en gang. Det var skulebarna på Bjerkreim som plantet denne minnelunden i 1958.

FN-parken på Vikeså



*På FN-dagen 24.10.1993 vart det avduka en minnestøtte over falne FN-soldater fra Rogaland.
Hvert år på FN-dagen er her en minnemarkering over de falne.*

Kilder og bidrag til artikkelen:

1. Boka: UNEF- Danor-bataljonen og det norske feltsykehuset Suez, Sinai og Gazastripen 1956-1967 – Petter Marki – 2007
2. André Gjedrem og Torill Dalene Gjedrem: Stilt bilder, helsinger osv til disposisjon
3. Magne Vinningland: Stilt bilder til disposisjon og fortalt om tjenesten i Gaza og drapet
4. Stavanger Aftenblad: Bilder
5. Paul Tengesdal: Bilder

Aaland Gård, juni 2017
Paul Tengesdal